

THESIS XIX.

De effectu ss. sacramenti in corporibus suscipientium.

« Effectus Eucharistiae saltem mediate ad ipsum quoque corpus suscipientium protenditur per quandam integritatis restorationem, quae continetur tum cupiditatum restictione pro vita mortali tum praeparatione ad gloriosam resurrectionem et immortalitatem pro vita futura. »

Triplex est modus loquendi ss. Patrum, quo ss. sacramenti efficientiam etiam ad corpus suscipientium protendi docent. Nam a) aiunt diserte, hoc sacramentum pertinere ad sanctificationem animae et corporis, ut Clemens Alex. Paedagog. 1. II. c. 2. p. 151; Nyssenus or. cat. c. 37; Cyrillus Hieros. cat. mystag. V. n. 15. b) Loquuntur de conjunctione et velut speciale affinitate Christi nobiscum per intimam unionem corporis sui cum corporibus nostris, quae non solum consideratur ab eis pro tempore, quo sanctissimum eius corpus substantialiter nobis praesens est sub speciebus sacramentalibus, sed spectatur etiam tamquam effectus quidam permanens in corporibus nostris, ut Christo concorporei simus et consanguinei *συσσωμοι και συζυμοι*). c) Declarant, per hanc unionem cum corpore Christi velut cum principio et causa incorruptibilitatis nos ex corruptione in quam per peccatum lapsi sumus, restaurari in pristinam integritatem. « Cum gustaverimus (de ligno vetito in paradiso), quod nostram dissolvit naturam, necessario sequitur, ut indigeamus eo quod restauret dissolutum... Quid hoc ergo est? Nihil aliud quam illud corpus, quod morte ostensum est potentius, et nostrae vitae fuit principium. Quemadmodum enim parum fermenti, ut ait Apostolus, sibi assimilat totam conspersionem, ita et corpus a Deo morti traditum cum fuerit intra nostrum, totum in se transmutat et transfert » Nyssenus or. cat. c. 37. (th. VIII. p. 91.). Considerant autem hanc restorationem iterum dupliciter, vel ut *temperationem et restictionem concupiscentiae*; « nam aestum fugat et adusta omnia refrigerat, non quae

ex solis ardore aestuant, sed quae sagittis ignitis exusta sunt » Chrysostom. in Io. hom. 46. al. 45. n. 4; Cyrill. Alex. in Io. I. IV. T. IV. p. 365. Bernard. serm. de coena Domini n. 3; vel frequentissime spectatur Eucharistia ut *pharmacum immortalitatis* (Ignat. M. ep. ad Ephes. n. 20.) et quodammodo semen ad futuram gloriosam resurrectionem (Cyrillus in Io. T. IV. p. 363.). Christus Dominus ipse hanc gloriosam suscitationem promittit ut specialem effectum sacramenti. « Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam, et ego resuscitabo eum in novissimo die » Io. VI. 55. Patres in hac re declaranda multi sunt. Irenaeus adversus impugnatores resurrectionis (l. IV. c. 18. n. 5.) scribit: « quomodo autem rursus dicunt, carnem in corruptionem devenire et non percipere vitam, quae corpore Domini et sanguine alitur?... corpora nostra percipientia Eucharistiam iam non sunt corruptibilia, spem resurrectionis habentia. » Lege Macarium, Nyssenum, utrumque Cyrillum, Chrysostomum, Hilarium citatos in thesi VIII. Cf. Vasquez disp. 204. cc. 2. 5.

Iam in hac doctrina primo illud continetur, pertinere hoc ss. sacramentum speciali modo et fine etiam ad effectus in corpore suscipientium producendos saltem mediate per dona et gratias animae collatas. Quoniam sacramentum confert augmentum gratiae habitualis cum speciali ordine ad gratias actuales, quibus in vita gratiae perseveremus, ut « maneamus in Christo et Christus in nobis, » his ipsis donis etiam refrenantur cupiditates; et quo dona sunt ampliora, eo efficacior est ex anima in corpus velut dimanatio, ut homo sanctificatus in hac natura composita etiam secundum partem materialem aliquatenus vitae spiritualis fiat particeps. Pariter in gratiis tum habitualibus, tum actualibus ad perseverantiam per sacramentum collatis contineri, quantum est ex parte sacramenti, praeparationem ad gloriosam resurrectionem, manifestum est.

Haec tamen explicatio, nisi aliquid addatur, non assequitur profunditatem et amplitudinem sensus, qui subest promissioni Christi Domini et declarationibus ss. Patrum. Secundum has promissiones et declarationes ita dicendum videtur. Christus Dominus ipsam carnem eorum qui digne

suscipiunt sacramentum, tamquam contactu suae sanctissimae carnis consecratam *considerat ut carnem suam speciali affinitate*. Quamvis enim corpora nostra, quamdiu per statum gratiae templa sunt Spiritus Sancti, sint per hoc ipsum membra Christi, de ossibus eius et de carne eius, ex quo tempore ipse naturam nostram per incarnationem fecit suam, et participavit carni et sanguini nostro (1. Cor. VI. 15. 19; Eph. V. 30; Heb. II. 14.); haec tamen mystica unitas carnis nostrae cum carne Christi suam plenior consummationem et velut sacramentalem consecrationem accipit per coniunctionem glorificati corporis et sanguinis eius cum ipsis corporibus nostris, in qua coniunctione celebrantur nuptiae Agni cum sponsa sua Ecclesia adhuc peregrinante in membris singulis, quae iucundiores et plenioris unitio- nis solum celebrantur in patria (cf. Apoc. XXI. 2. 3.). Sic igitur ex sacramentali coniunctione oritur peculiaris illa affinitas, qua Christus sponsus considerat carnem digne manducantium carnem eius et bibentium sanguinem eius speciali titulo ut carnem suam. Et propterea conformatur carnem nostram carni suae incorruptibili ac glorificatae, hic quidem in exilio nondum incorruptibilitate et immunitate a concupiscentia, sed quantum conditio haec patitur et nostrae dispositionis ac cooperationis defectus non obstat, per auxilia interna et externa adversus tentationes carnis et diaboli, aliquando etiam restinctione cupiditatum per aliquam praeternaturalem humorum attemperationem immediate in ipso corpore sanctorum suorum. Hoc ultimum licet non sit certum fieri vi ipsius sacramenti, non debet tamen videri improbable, si conferas effectum e. g. extremae Unctionis immediate in ipsum corpus, simulque attendas huiusmodi sacramentales effectus in corpus semper esse intelligendos non solum pro mensura dispositionis nostrae, sed etiam pro ratione divinae providentiae et cum subordinatione ad effectum et finem principalem, qui est sanctificatio animae et salus aeterna. Quidquid vero de hoc sit, certe gratia sacramentalis ex opere operato collato respicit specialia auxilia ad resistendum tentationibus carnis, quod, si iis cooperemur, sufficit ad necessariam in hac vita conformitatem carnis nostrae cum carne Christi. Extraordinaria

vero charismata ac quandam inchoationem incorruptibilitatis et glorificationis iam in hac vita ex corpore Christi sacramentali in corpora sanctorum, qui specialiter amati erant et amantes, dimanare consuevisse, historia in dubium vocare non sinit.

Porro resurrectionem gloriosam quod adinet, non est cogitandum cum paucis quibusdam theologis (inter quos est Contensonus l. XI. P. II. diss. 3. effect. 9. T. II. p. 432.) de qualitate aliqua physica, quae manens in nostris corporibus instar seminis sit radix futurae resurrectionis; (1) sed satis est, quod Christus Dominus carnem nostram ex affinitate, quae per coniunctionem eucharisticam oritur, specialiter ut carnem suam considerat conformandam ipsi exemplari in gloria resurrectionis, et quod ex Eucharistia, ut a Christo est instituta, oritur in ipso corpore suscipientium peculiaris titulus et congruentiam ad eandem resurrectionem.

Hucusque dicta omnia comprehenduntur illa frequenti apud ss. Patres sententia, quae vicissim ex dictis explicanda est, quando docent, nos per susceptum corpus et sanguinem Christi in ipsum Christum transformari: « qui per carnis meae participationem (ita commentatur Cyrillus in Io. VI. 58.) me suscipit, in se ipso vivet, attamen totus in me transformatus, qui vivificare valeo propterea, quod sum ex radice vivifica hoc est ex Deo ac Patre » T. IV. p. 366. Distincte autem omnes effectus sacramenti Eucharistiae Concilium Tridentinum docet ac declarat sess. XIII. cap. 2. Lege Suarez disp. 64; de Lugo disp. 12. sect. 5.

Scholion. Cum declaratione effectus sacramenti commode iungeretur quaestio de eius necessitate tum per se tum secundum modum susceptionis sub utraque specie, nisi eam nos utramque alia occasione (th. III. p. 28-32.) praeoccupavisset. Quare iuxta distributionem initio propositam sola reliqua est tractatio de augustissimo hoc mysterio sub ratione sacrificii. De sacrificio generatim et de sacrificio

(1) Novam et sane singularem opinionem proposuit Card. Cienfuegos (Vita abscondita etc. disp. VIII. nominatim sect. 2. cf. sect. 5. §. 3.), quae, si lubet, potest apud ipsum legi; sed nemini puto facile probabitur.

Christi cruento in cruce suo loco egimus in ultima parte Tractatus de Incarnatione; propter intimum tamen rerum nexum vitari non potest, quin aliqua hic iterum repetantur, quantum necesse erit ad intellectum ipsius sacrificii eucharistici. Quae igitur circa utrumque hoc caput potius indicata quam demonstrata videbuntur, eorum amplior explicatio in illo altero tractatu de Incarnatione quaerenda erit.

CAPUT I.

DE SACRIFICIO IN GENERE ET DE SACRIFICIIS VETERIS TESTAMENTI.

THESIS I.

De agnoscendo supremo Dei dominio per cultum etiam externum.

« Agnitio Dei tamquam supremi principii et ultimi finis, proinde que agnitio absolutae dependentiae rerum omnium a Deo supremo Domino, pro quovis statu generis humani, et agnitio culpae cum obligatione ad satisfactionem pro statu lapsa ita sunt debiti actus interni, ut simul eorum manifestatio externa in humana natura fundetur, non secus ac cultus externus generatim cum cultu interno lege naturae cohaeret. »

Hanc propositionem solum enuntiamus tamquam προλογικῶς pro sequenti tractatione et postulatum, quod in theologia possumus supponere velut per se evidens. Obligatio cultus interni continetur in ipsa essentiali relatione creaturae rationalis ad Deum. Nititur totus cultus divinus tamquam fundamento in religiosa intellectus agnitione et voluntatis submissione erga Deum, infinitam maiestatem, supremum principium et ultimum finem; cum his immediate necitur agnitio, a Deo esse, quidquid sumus et habemus, et ab eius liberalitate expectanda esse, quibus indigemus. Hoc totum uno verbo potest dici *agnitio absolutae dependentiae* rerum omnium et nominatim ipsius hominis a Deo essentiali et supremo Domino, in qua dependentia

PARS II.

DE SACRIFICIO, SPECIATIM DE SACRIFICIO EUCHARISTIAE

CAPUT I.

DE SACRIFICIO IN GENERE ET DE SACRIFICIIS VETERIS TESTAMENTI.

THESIS I.

De agnoscendo supremo Dei dominio per cultum etiam externum.

« Agnitio Dei tamquam supremi principii et ultimi finis, proinde que agnitio absolutae dependentiae rerum omnium a Deo supremo Domino, pro quovis statu generis humani, et agnitio culpae cum obligatione ad satisfactionem pro statu lapsa ita sunt debiti actus interni, ut simul eorum manifestatio externa in humana natura fundetur, non secus ac cultus externus generatim cum cultu interno lege naturae cohaeret. »

Hanc propositionem solum enuntiamus tamquam προλογικῶς pro sequenti tractatione et postulatum, quod in theologia possumus supponere velut per se evidens. Obligatio cultus interni continetur in ipsa essentiali relatione creaturae rationalis ad Deum. Nititur totus cultus divinus tamquam fundamento in religiosa intellectus agnitione et voluntatis submissione erga Deum, infinitam maiestatem, supremum principium et ultimum finem; cum his immediate necitur agnitio, a Deo esse, quidquid sumus et habemus, et ab eius liberalitate expectanda esse, quibus indigemus. Hoc totum uno verbo potest dici *agnitio absolutae dependentiae* rerum omnium et nominatim ipsius hominis a Deo essentiali et supremo Domino, in qua dependentia